

Geliş Tarihi (Received): 29.07.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 09.12.2024

Araştırma Makalesi / Original Research

Hemşirelik Öğrencilerinin Afet Risk Algıları ve Genel Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumlarının İncelenmesi

Examination of Nursing Students' Disaster Risk Perceptions and Beliefs of Being Prepared for General Disaster

Havva AKIN¹

Betül AKTAŞ²

¹Lisans öğrencisi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

²Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

Yazışmadan sorumlu yazar: Betül AKTAŞ, e-mail:betulaktas36@gmail.com

Alıntı (Cite): Akın H. ve Aktaş B. Hemşirelik Öğrencilerinin Afet Risk Algıları ve Genel Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumlarının İncelenmesi. YBH dergisi; 2024(3): 50-69

* Bu çalışma, TÜBİTAK-2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında desteklenmiştir.

Özet:

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin afet risk algıları ile afete hazır olma inanç durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın evrenini Ege Bölgesindeki bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenim gören 781 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamıştır. Çalışma, araştırmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama formlarını eksiksiz dolduran 562 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından sınıf ortamında 15 Ekim 2022-15 Ocak 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Tanıtıcı Bilgi Formu, Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği ve Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği” kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin, Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği puan ortalaması 60.0 ± 11.1 'dir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, sınıfına, afet yaşama durumuna ve afete yönelik eğitim alma durumuna göre Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmazken ($p > 0.05$), afette yakını kaybetme durumu ve afet hazırlık planı olma durumuna göre anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Öğrencilerin, Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği puan ortalaması 116.0 ± 20.5 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine ve afete yönelik eğitim alma durumlarına göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Afet yaşama durumu, afette yakını kaybetme durumu, hazırlık planı olması ve afet toplanma yerini bilme durumuna göre ise anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Çalışma sonucuna göre öğrencilerin afet risk algı düzeyleri ortanın üzerinde ve afete hazırlık inançları orta düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: Afet; afet risk algısı; afet hazırlık inancı; hemşirelik.

Abstract:

Aim: The aim of this study was to examine the disaster risk perceptions and disaster preparedness beliefs of nursing students.

Methods: The population of this descriptive study consisted of 781 students studying in the nursing department of a university in the Aegean Region. No sampling method was used in the study. The study was completed with 562 students who agreed to participate in the study and completed the data collection forms completely.

The research data were collected by the researchers in a classroom environment between October 15, 2022 and January 15, 2023. The Introductory Information Form, University Students' Disaster Risk Perception Scale and General Disaster Preparedness Belief Scale were used in collecting the data.

Results: The mean score of the University Students' Disaster Risk Perception Scale was 60.0 ± 11.1 . While there was no statistically significant difference between the mean scores of the Scale of Disaster Risk Perception of University Students according to the students' gender, grade, disaster experience and disaster-related education ($p > 0.05$), a significant difference was found according to the status of losing a relative in a disaster and having a disaster preparedness plan ($p < 0.05$). The mean score of the General Disaster Preparedness Belief Scale was 116.0 ± 20.5 . A statistically significant difference was found in the mean score of the General Disaster Preparedness Belief Scale according to the students' gender, grade level and disaster-related education ($p < 0.05$). No significant difference was found according to the status of experiencing a disaster, losing a relative in a disaster, having a preparedness plan and knowing the disaster gathering place ($p > 0.05$).

Conclusion: According to the results of the study, students' disaster risk perception levels are above average and their disaster preparedness beliefs are at medium level.

Keywords: Disaster; disaster risk perception; disaster preparedness belief; nursing.

Giriş

Toplumun genelini ya da bazı kesimlerini etkileyen fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar yaratan, günlük yaşamı ve insani faaliyetleri sekteye uğratan, toplumun baş etme sınırlarını aşan doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olaylar afet olarak tanımlanmaktadır.⁽¹⁾ Ülkemiz, deprem, heyelan, sel, çığ gibi birçok doğa kaynaklı afetlerle birlikte jeopolitik konumu nedeniyle insan kaynaklı afet denebilecek olaylarla da karşı karşıya kalabilmektedir.⁽²⁾ Afetlerin önlenmesi ve afet sonrası zararın azaltılması; afete neden olan durumlara çok hızlı ve etkin bir müdahalenin yanısıra afetin etkilediği toplumda güvenliğin sağlandığı ve gereksinimlerin karşılandığı yeni bir yaşam alanının oluşturulması ancak toplumun tamamının içinde yer aldığı afet yönetim süreci ile mümkün olabilir. Afet yönetimi, “afetlerin oluşmaması için gerekli önlemleri almak ve afet zararlarını azaltılmak amacıyla; afetin öncesinde, afet esnasında ve afetten sonraki dönemde yapılacakların planlanması, koordinasyonun sağlanması ve etkin olarak uygulanabilmesi için toplumun tüm kurum ve kuruluşlarıyla birlikte olanak ve kaynakların belirlenen stratejilere ve önceliklere göre kullanılmasını gerekli kılan, çok boyutlu ve multidisipliner bir yönetim sürecidir”.⁽¹⁾

Afet yönetimi çalışmalarının etkili ve gerçekçi olarak planlanmasında ve afet sırasında ve sonrasında yönetim planının başarılı bir şekilde yürütülebilmesinde güçlü toplum katılımı oldukça önemlidir. Toplum katılımının sağlanması için öncelikle o toplumda yaşayanların çevrelerindeki afet tehlikelerinin neler olduğunu ve bu tehlikelerin kendilerini ne şekilde ve ne ölçüde etkileyebileceğini bilmeleri gerekir. Toplumun afetlere yönelik görüşlerini, farkındalıklarını ve yaklaşımlarını belirlemek amacıyla yapılacak risk algısı araştırmaları afetin yönetilebilmesi için son derece önemlidir.⁽³⁾ Risk, insanların daha güvenli ve daha sürdürülebilir topluluklarda nasıl yaşayabileceklerini etkileyen önemli faktörlerden biridir. “Risk, bir olayın meydana gelme olasılığının ve olası sonuçlarının bir ürünüdür” Afet yönetiminde risk algılama çalışmaları, yöneticilerin halkın tepkisini tahmin etmelerine, risk kavramını daha iyi anlamalarına, acil durumlarda çatışmaları önlemelerine ve risk iletişimi kurmalarına olanak sağlar.⁽⁴⁾

Açıklamalı afet terimleri sözlüğüne göre, “risk algısı” “spesifik bir kaza ya da tehlikeli olayın meydana gelme olasılığı ve kişiyi ne derecede ilgilendirdiği ya da endişelendirdiğinin öznel bir değerlendirmesidir”.⁽¹⁾ İnsanların afet riski hakkındaki algıları, görüşleri, inançları afetlere yönelik hazırlıklarını ve afet davranışlarını etkilemektedir. Toplumların afetlere karşı dirençli olmasında en etkin yol doğru ve kapsamlı bir şekilde afetlerle mücadele etmeyi öğrenmekten geçmektedir. Etkin afet mücadelesinin önemli bir kısmını oluşturan “afet risk

algısını” belirlemek bilim insanlarının ve afetle mücadele yönetiminin sorumluluğundadır. Bu doğrultuda bireylerin yaşadıkları çevredeki afet türlerine yönelik afet riski algılarını, risk algılarını etkileyen faktörleri ve risk algılarının hangi davranışlarını nasıl ve ne düzeyde etkilediğini belirleyen araştırmaların belli periyotlarla yapılması gerekmektedir.⁽³⁾ Ayrıca, risk algısı çalışmaları, bireylere, ailelere ve topluma verilecek afet yönetimi eğitiminin verimliliğinde büyük fayda sağlayabilir.⁽³⁾

Afetlerin ne zaman olacağını ve ne düzeyde etkiler yaratabileceğini tahmin etmek her zaman mümkün değildir. Bu nedenle, afetlerin oluşturabileceği zararları en az hale getirebilmek için afetten önceki süreç olan hazırlık aşamasında ve afet sonrasında zararı azaltmaya odaklanmak önemlidir. Toplumun bir parçası olan üniversite öğrencilerinin yaşadığı bölgedeki riskleri tanınması ve bilmesi gereklidir. Öğrencilerin öğrenimlerine devam ettiği üniversitenin bulunduğu bölgedeki afet risklerine yönelik bilgiye sahip olmaları farkındalık oluşturmak ve gerekli tedbirlerin alınması açısından faydalı olacaktır.⁽⁵⁾ Risk, tehlike ve kırılganlık kavramlarıyla yakından ilişkili olan afete yönelik hazır bulunuşluk, herhangi bir olağanüstü durumda kayıp ve zararın azaltılmasında etkili olan çok önemli bir faktördür. Hazır bulunuşluk, risk ve tehlikelerin ortaya çıkarabileceği yıkımları, zararları azaltmayı hedefleyen planlamayı, uygulamayı ve değerlendirmeyi içerirken, kırılganlıkların azaltılması da afetlere karşı dirençliliğin geliştirilmesi anlamına gelmektedir.⁽⁶⁾ Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılmasında toplumun afet ve afetin olası sonuçları hakkındaki düşünce, inanç ve tutumlarının ortaya konulması afet riskinin azaltılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. İnsanların afetlerle ilgili düşünce ve inançları afetlere yönelik önlem alma davranışlarında etkili olmaktadır.⁽³⁾

Sağlık profesyonellerinin en büyük grubunu oluşturan hemşirelerin afetlere hazırlıklı olmaları ve hızlı müdahaleleri afetlerin etkin yönetimi için çok önemli bir konu olarak ele alınmaktadır. Günümüzde pek çok ülkede hemşireler, meydana gelebilecek afetlere hazırlıklı olmak ve afetlerle başa çıkmak da gerekli bilgi ve becerileri kazanmakta sorumlu tutulmaktadır. Başta halk sağlığı hemşirelerinin sorumluluğu olarak görülen afet yönetimi, acil servis veya diğer tüm kliniklerde, sahada çalışan hemşirelerin bilmesi gereken öncelikli bir konu olarak algılanmaktadır. Hemşirelerin afet hemşireliği eğitimi almaları, ölüm oranlarında azalma, bireysel sağlığın iyileştirilmesi ve afete bağlı maliyetlerin azalması gibi olumlu sonuçlar doğurabilmektedir.^(7,8) Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrası afet yönetiminde etkin rol alabilmesi için, eğitimleri sırasında afet risk algısının, afete hazıroluğun ve afete hazırlıkta etkili olan tutum ve inançların bilincinde olarak öğrenim görmeleri son derece önemlidir. Bu çalışma grubunda yer alan hemşirelik bölümü öğrencilerden

sadece 4. sınıf olanlar müfredat programı içerisinde varolan Halk Sağlığı Hemşireliği dersi kapsamında bir bölüm olarak afet yönetimi ve sağlık çalışanlarının afet yönetimindeki rollerine ilişkin dersi almıştır.

Bu bilgiler ışığında bu çalışmada hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin afet risk algısı düzeylerini ve afete hazır olma inanç durumlarını incelemek amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin afet risk algısı düzeyi nedir?
2. Öğrencilerin afet risk algısı düzeyleri ile sosyo demografik özellikleri ilişkili midir?
3. Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin afete hazır olma inanç durumları nasıldır?
4. Öğrencilerin afete hazır olma inanç durumları ile sosyo demografik özellikleri ilişkili midir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Tanımlayıcı türde olan bu çalışmada veriler 15 Ekim 2022-15 Ocak 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Ege Bölgesi'nde yer alan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik bölümünde eğitim-öğretime devam 781 öğrenci oluşmuştur. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamıştır. Çalışma, araştırmaya gönüllü olarak katılan ve veri toplama formlarını tam olarak dolduran 562 öğrenciyle (evrene ulaşma oranı %72) tamamlanmıştır.

Veri Toplama

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından sınıf ortamında toplanmıştır. Çalışmada veri toplama araçları olarak; Tanıtıcı Bilgi Formu, Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği ve Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği" kullanılmıştır. Veri formlarının doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Veri toplama araçlarının anlaşılabilirliğini ve uygulanabilirliğini test etmek ve ölçekleri doldurmak için gereken ortalama süreyi belirlemek için ön uygulama yapılmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan form öğrencilerin sosyo demografik özelliklerini ve afete yönelik tanıtıcı bilgilerini belirlemeye yönelik dokuz sorudan oluşmaktadır.^(4,5,7)

Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği: Mızrak ve Aslan (2020) tarafından geliştirilen ölçek 19 maddeli ve dört alt boyutludur. Alt boyutlar, Maruziyet, Anksiyete, Etki ve Yönetilemezlik şeklindedir. Beşli likert tipi olan ölçekten en az 19 puan, en fazla 95 puan alınmaktadır. Orijinal ölçeğin alt boyut cronbach alpha değeri sırası ile; maruziyet için 0.89, anksiyete için 0.89, etki için 0.88 ve yönetilemezlik için 0.79 olarak bildirilmiştir.⁽⁴⁾ Bu çalışmanın cronbach alpha değerleri ise toplam puan için 0.72, maruziyet 0.70, anksiyete 0.69, etki 0.69 ve yönetilemezlik alt boyutu için 0.69 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin kullanılması ile ilgili yazarlardan e-posta yolu ile izin alınmıştır.

Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği: Genel afet hazırlığı inancını ölçen ölçek, 2018 yılında İnal ve arkadaşları tarafından sağlık inanç modeli temelli olarak geliştirilmiştir.⁽⁷⁾ Kırkbeş (45) maddeden oluşan ölçeğin; duyarlılık algısı, engel algısı, yarar algısı, ciddiyet algısı, öz yeterlilik ve eyleme geçiriciler olmak üzere 6 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekte 4,6,8,9,17-30,31,35,37,38,42,44 maddeler olumsuz ifadeleri içermektedir. Beşli likert tipi olan ölçekten en az puan 45, en fazla 225 puan alınmaktadır. Ölçeğin kesme noktası bulunmamaktadır. Alt boyutlardan ise elde edilebilecek en az ve en fazla puan öz yeterlilik için 10-50, eyleme geçiriciler için 5-25, algılanan duyarlılık için 6-30, algılanan engeller için 14-70, algılanan yarar için 6-30 ve algılanan ciddiyet için 4-20'dir. Orijinal ölçekte cronbach alpha değeri toplam ölçek için 0.93 ve öz-yeterlilik için 0.79, eyleme geçiriciler için 0.71, duyarlılık algısı için 0.68, engel algısı için 0.88, yarar algısı için 0.81 ve ciddiyet algısı için 0.93 olarak bildirilmiştir.⁽⁹⁾ Bu çalışmanın cronbach alpha değeri ise toplam ölçek için 0.67, duyarlılık algısı 0.68, engel algısı 0.65, yarar algısı 0.67, ciddiyet algısı 0.69, öz yeterlilik 0.67 ve eyleme geçiriciler alt boyutu için 0.69 olarak hesaplanmıştır.

Verileri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırma verileri, araştırmacıların gözetiminde sınıf ortamında toplanmıştır. Veri toplama formlarının doldurulması ortalama 10-15 dakikada tamamlanmıştır. Veri toplama işleminden önce öğrenciler araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilerek sözlü onamları alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirmesi SPSS 25.0 istatistik programında, tanımlayıcı istatistikler ile birlikte yapılan normalite testi (Kolmogorov-Smirnov) sonucunda veriler normal dağılım göstermediği için Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılarak istatistiksel analizler yapılmıştır. %95 güven aralığında $p < 0.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Çalışma öncesinde bir devlet üniversitesinin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (26.05.2022 tarih ve 0246 sayılı karar) etik kurul onayı ve çalışmanın yapıldığı üniversiteden izin alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin üniversite öğrencileri afet risk algısı ölçeği ve alt boyutlarının en düşük ve en yüksek puanları ile ölçek toplam ve alt boyutlarına göre puan ortalamaları (N=562)

Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği	Ölçekten alınabilecek		Örneklem grubunun aldığı		$\bar{X} \pm SS$
	En düşük puan	En yüksek puan	En düşük puan	En yüksek puan	
Maruziyet	6	30	6	30	22.50±4.09
Anksiyete	5	25	5	25	11.00±4.29
Etki	5	25	5	25	17.20±3.99
Yönetilemezlik	3	15	3	15	9.08±2.28
Toplam ölçek puanı	19	95	19	95	60.0±11.10

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama, SS: Standart Sapma, N: Örneklem Sayısı

Çalışmada yer alan 562 öğrencinin %69.2'si kadın, %30.8'i erkek ve yaş ortalaması 20.4±1.57'dir. Katılımcıların %27.2'sini 1. sınıflar, %24.2'sini 2. sınıflar, %27.9'unu 3.sınıflar, ve %20.6'sını 4.sınıflar oluşturmaktadır.

Öğrencilerin Afet Risk Algısı Ölçeği maruziyet algısı alt boyutundan aldıkları puanlar puan ortalaması 22.50±4.09, anksiyete algısı puan ortalaması 11.0±4.29, etki algısı puan ortalaması 17.20±3.99, yönetilemezlik algısı puan ortalaması 9.08±2.28 ve Afet Risk Algısı Ölçeği toplam puan ortalaması 60.0±11.1'dir (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin genel afet hazırlık inanç ölçeği alt boyutlarının en düşük ve en yüksek puanları ile ölçek toplam ve alt boyutlarına göre puan ortalamaları (N=562)

Öğrencilerin Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği ve alt boyutları	Ölçekten alınabilecek		Örneklem grubunun aldığı		$\bar{X} \pm SS$
	En düşük puan	En yüksek puan	En düşük puan	En yüksek puan	
Algılanan duyarlılık	6	30	9	30	15.0±4.22
Algılanan engel	14	70	14	66	36.1±9.30
Algılanan yarar	6	30	6	30	13.6±9.30
Algılanan ciddiyet	4	20	4	20	9.9±3.28
Öz yeterlilik	10	50	10	50	26.8±5.44
Eyleme geçiriciler	5	25	5	25	13.9±15.40
Toplam ölçek puanı	45	225	58	210	116.0±20.5

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama, SS: Standart Sapma, N: Örneklem Sayısı

Öğrencilerin Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık alt boyut puan ortalaması 15.0±4.22, algılanan engel puan ortalaması 36.1±9.30, algılanan yarar puan ortalaması 13.6±9.30, algılanan ciddiyet puan ortalaması 9.9±3.2, Özyeterlilik puan ortalaması 26.8±5.44, eyleme geçiriciler puan ortalaması 13.9±15.40 ve toplam ölçek puan ortalaması 116.0±20.5 olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği ve alt boyutları puanlarının sosyo-demografik ve afet özelliklerine göre karşılaştırılması (N=562)

Sosyo-demografik ve afet özellikleri	Maruziyet	Anksiyete	Etki	Yönetilmezlik	Toplam ölçek puanı
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet					
Kadın	22.60 ± 3.95	11.26± 4.21	17.22± 3.90	9.08± 2.30	60.16± 11.04
Erkek	22.15 ± 4.38	11.23± 4.49	17.03± 4.21	9.09± 2.27	59.50± 11.19
<i>İstatistiki değer</i>	*U=30422 p=0.06	U=33413 p=0.89	U=32718 p=0.59	U=33610 p=0.98	U=31758 p=0.28
Sınıf					
1.sınıf (a)	22.16 ± 3.97	10.26 ± 4.47	17.15 ± 4.03	8.81 ± 2.28	58.39 ± 10,53
2.sınıf (b)	21.77 ± 4.23	11.75 ± 4.05	16.87 ± 3.97	9.01 ± 2.28	59.40 ± 11.61
3.sınıf (c)	22.68 ± 3.83	11.81 ± 4.11	17.36 ± 3.94	9.45 ± 2.12	61.29 ± 10.72
4.sınıf (d)	23.36 ± 4.27	11.22 ± 4.40	17.27 ± 4.07	9.03 ± 2.47	60.89 ± 11.46
<i>İstatistiki değer</i>	**KW=10.71 P=0.01 b<d	KW =17.38 p=0.01 a<b,c	KW =1.07 p=0.78	KW =5.21 p=0.15	KW =5.67 p=0.12
Afet yaşama durumu					
Yaşayan	22.53 ± 4.36	11.62 ± 4.35	17.12 ± 4.02	9.09 ± 2.17	60.36 ± 12.01
Yaşamayan	22.42 ± 3.92	11.03 ± 4.25	17.19 ± 3.98	9.08 ± 2.35	59.72 ± 10.49
<i>İstatistiki değer</i>	U=36276 p=0.75	U=34403 P=0.157	U=36927 P=0.95	U=36676 P=0.84	U=36530 p=0.78
Afette yakını kaybetme durumu					
Kaybeden	23.50 ± 4.49	15.40 ± 5.94	19.60 ± 3.27	10.04 ± 2.10	68.80 ± 13.64
Kaybetmeyen	22.44 ± 4.08	11.14 ± 4.20	17.10 ± 4.00	9.05 ± 2.28	59.73 ± 10.94
<i>İstatistiki değer</i>	U=3606 p=0.70	U=2186 p<0.001	U=2421 p=0.01	U=2602 p=0.03	U=2459 p=0.02
Afet hazırlık planı olma durumu					
Planı olan	23.22 ± 4.17	11.93 ± 4.24	17.91 ± 3.98	9.14 ± 2.43	62.20 ± 11.36
Planı olmayan	22.21 ± 4.04	11.03 ± 4.29	16.92 ± 3.97	9.06 ± 2.24	59.22 ± 10.90
<i>İstatistiki değer</i>	U=25096 p<0.001	U=25674 p=0.02	U=24900 p<0.001	U=28564 p=0.55	U=24453 p<0.001
Afet toplanma yerini bilme durumu					
Bilen	22.10 ± 4.39	11.38 ± 3.89	17.23 ± 3.76	8.53 ± 2.36	59.24 ± 10.54
Bilmeyen	22.52 ± 4.04	11.23 ± 4.36	17.15 ± 4.03	9.17 ± 2.26	60.08 ± 11.17
<i>İstatistiki değer</i>	U=17753 p=0.39	U=18069 p=0.54	U=18278 p=0.65	U=16401 p=0.06	U=18519 p=0.78
Afete yönelik eğitim alma durumu					
Eğitim alan	22.54 ± 3.88	10.86 ± 4.13	17.09 ± 4.00	8.97 ± 2.26	59.45 ± 10.44
Eğitim almayan	22.36 ± 4.37	11.80 ± 4.46	17.27 ± 4.00	9.25 ± 2.31	60.67 ± 11.89
<i>İstatistiki değer</i>	U=37566 p=0.63	U=34114 p=0.02	U=37068 p=0.46	U=35623 p=0.13	U=36173 p=0.22

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama, SS: Standart Sapma, *U: MannWhitney U Testi, **KW: Kruskal Wallis Testi, p: Anlamlılık Düzeyi, N: Örneklem Sayısı

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Afet Risk Algısı Ölçeği maruziyet ve anksiyete alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır ($p<0.05$). İkinci sınıf öğrencilerinin maruziyet alt boyut puan ortalaması dördüncü sınıf öğrencilerinin puanlarından daha düşük olarak belirlenmiştir. Birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin anksiyete alt boyut puan ortalaması ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin puanlarına göre daha düşüktür. Öğrencilerin afet yaşama durumuna göre Afet Risk Algısı Ölçeği toplam puanı ve alt ölçek puan ortalamalarında anlamlılık görülmemiştir ($p>0.05$). Öğrencilerin daha önce afette yakınıni kaybetme durumuna göre Afet Risk Algısı Ölçeği maruziyet alt boyutu hariç tüm alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0.05$). Afette daha önce yakınıni kaybedenlerin anksiyete, etki, yönetilemezlik ve toplam ölçek puan ortalaması daha yüksektir. Öğrencilerin afet hazırlık planı olma durumuna göre Afet Risk Algısı Ölçeği maruziyet, anksiyete, etki alt boyut ve toplam puan ortalamalarında anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Afet hazırlık planı olan öğrencilerin, maruziyet, anksiyete, etki alt boyutlar ve toplam ölçek puan ortalaması daha yüksektir. Öğrencilerin afete yönelik eğitim alma durumuna göre Afet Risk Algısı Ölçeği anksiyete alt boyutu puan ortalaması anlamlılık göstermiştir ($p<0.05$). Eğitim alan katılımcıların anksiyete puanı daha düşüktür. Öğrencilerin cinsiyet, afet yaşama durumu ve oturduğu mahallede afet toplanma yerini bilme durumuna göre Afet Risk Algısı Ölçeği puan ortalamaları anlamlılık göstermemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği ve alt boyutları puanlarının sosyo-demografik ve afet özelliklerine göre karşılaştırılması (N=562)

Sosyo-demografik ve afet özellikleri	Algılanan duyarlılık X̄ ± SS	Algılanan engel X̄ ± SS	Algılanan yarar X̄ ± SS	Algılanan ciddiyet X̄ ± SS	Öz yeterlilik X̄ ± SS	Eyleme geçiriciler X̄ ± SS	Toplam ölçek puanı X̄ ± SS
Cinsiyet							
Kadın	14.84 ± 3.93	34.67 ± 8.86	13.03 ± 5.25	9.35 ± 3.32	26.81 ± 5.30	13.69 ± 3.10	112.44 ± 19.79
Erkek	16.50 ± 4.63	39.30 ± 9.50	14.08 ± 5.89	12.0 ± 2.80	26.80 ± 5.76	14.30 ± 3.68	122.80 ± 20.19
<i>İstatistiki değer</i>	*U=26196 p=0.00	U=24557 p<0.001	U=26958 p<0.001	U=21817 p<0.001	U=32514 p=0.52	U=29631 p=0.02	U=23336 p<0.001
Sınıf							
1.sınıf (a)	14.15 ± 4.02	35.54 ± 8.44	13.15 ± 5.15	9.27 ± 3.41	25.83 ± 5.03	13.18 ± 3.38	111.52 ± 16.95
2.sınıf (b)	15.49 ± 3.83	35.69 ± 9.18	13.82 ± 5.42	9.88 ± 3.18	28.12 ± 5.97	13.87 ± 3.02	116.88 ± 21.50
3.sınıf (c)	16.26 ± 3.83	38.01 ± 9.17	14.20 ± 5.72	10.61 ± 3.08	27.46 ± 5.05	14.43 ± 3.25	120.97 ± 19.59
4.sınıf (d)	14.94 ± 4.74	34.64 ± 10.36	13.04 ± 5.75	9.79 ± 3.31	25.74 ± 5.46	14.04 ± 3.43	112.38 ± 22.95
<i>İstatistiki değer</i>	**KW=18.33 p<0.001 a.d<c	KW=14.11 p<0.001 a.d<c	KW=4.88 p=0.18	KW=14.51 p<0.001 a<c	KW=16.65 P<0.001 a.d<b	KW=12.87 p<0.001 a<c	KW=22.56 p<0.001 a.d<c
Afet yaşama durumu							
Yaşayan	15.08 ± 4.48	35.78 ± 9.43	13.76 ± 5.83	9.82 ± 3.32	26.55 ± 5.50	13.80 ± 3.30	114.90 ± 21.99
Yaşamayan	15.49 ± 4.06	36.27 ± 9.23	13.48 ± 5.31	9.95 ± 3.25	26.98 ± 5.41	13.92 ± 3.29	116.09 ± 19.51
<i>İstatistiki değer</i>	U=34331 p=0.46	U=35504 p=0.46	U=36668 p=0.84	U=36059 p=0.60	U=34329 p=0.14	U=36516 p=0.78	U=35418 p=0.43
Afette yakını kaybetme durumu							
Kaybeden	16.01 ± 4.96	35.20 ± 12.94	16.60 ± 6.64	11.80 ± 3.24	25.40 ± 6.96	13.00 ± 3.76	118.10 ± 28.16
Kaybetmeyen	15.32 ± 4.21	36.08 ± 9.19	13.51 ± 5.47	9.85 ± 3.27	26.86 ± 5.41	13.88 ± 3.26	115.54 ± 20.26
<i>İstatistiki değer</i>	U=3189 p=0.28	U=3329 p=0.40	U=2454 p=0.02	U=2527 p=0.02	U=3689 p=0.81	U=3645 p=0.75	U=3487 p=0.57
Afet hazırlık planı olma durumu							
Planı olan	15.02 ± 4.84	35.20 ± 10.20	13.30 ± 5.60	10.30 ± 3.47	26.20 ± 6.26	13.50 ± 3.72	113.90 ± 24.15
Planı olmayan	15.37 ± 4.00	36.37 ± 8.98	13.68 ± 5.49	9.78 ± 3.20	27.02 ± 5.14	13.99 ± 3.14	116.21 ± 19.09
<i>İstatistiki değer</i>	U=27143 p=0.14	U=27031 p=0.16	u=28004 p=0.35	U=27762 p=0.28	U=26694 p=0.08	u=26673 p=0.08	u=26597 p=0.09
Afet toplanma yerini bilme durumu							
Bilen	14.30 ± 3.91	34.7 ± 10.52	12.60 ± 5.05	10.40 ± 3.32	25.80 ± 5.22	13.90 ± 3.88	111.70 ± 22.25
Bilmeyen	15.50 ± 4.25	36.31 ± 9.08	13.75 ± 5.57	9.81 ± 3.26	26.98 ± 5.47	13.87 ± 3.20	116.27 ± 20.11
<i>İstatistiki değer</i>	U=15237 p<0.001	U=16559 p=0.08	U=16283 p=0.05	U=17075 p=0.17	U=17040 p=0.16	U=18459 p=0.75	U=16494 p=0.07
Afete yönelik eğitim alma durumu							
Eğitim alan	15.31 ± 4.45	35.41 ± 9.35	13.28 ± 5.60	9.98 ± 3.31	26.01 ± 5.47	13.70 ± 3.41	113.76 ± 21.44
Eğitim almayan	15.37 ± 3.89	37.01 ± 9.16	14.01 ± 5.37	9.79 ± 3.23	27.94 ± 5.21	14.11 ± 3.12	118.22 ± 18.78
<i>İstatistiki değer</i>	U=36959 p=0.42	U=35201 p=0.09	U=35366 p=0.10	U=37946 p=0.78	U=29808 p<0.001	U=35064 p=0.07	U=33065 p<0.001

̄: Aritmetik Ortalama, SS: Standart Sapma, *U: MannWhitney U Testi, **KW: Kruskal Wallis Testi, p: Anlamlılık Düzeyi, N: Örneklem Sayısı

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık (U=26196 p=0.00), algılanan engel (U=24557 p=0.00), algılanan yarar (U=26958 p=0.00), algılanan ciddiyet (U=21817 p=0.00), eylem geçiriciler (U=29631 p=0.02) alt boyut ve toplam ölçek puan ortalaması anlamlılık göstermiştir (p<0.05). Algılanan duyarlılık, engel, yarar, ciddiyet, eyleme geçiriciler alt boyut ve toplam ölçek puanı erkek öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur. Öz yeterlilik (U=32514 p=0.52) alt boyut puan ortalamasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0.05). Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanı ve alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı fark belirlenmiştir (p<0.05). Birinci ve dördüncü sınıfa giden öğrencilerin algılanan duyarlılık puan ortalamasının 3. sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (KW=18.33 p=0.00). Benzer şekilde birinci ve dördüncü sınıfa giden öğrencilerin algılanan engel alt boyut puan ortalaması üçüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük olarak saptanmıştır (KW=14.11 p=0.00). Üçüncü sınıf öğrencilerinin algılanan ciddiyet alt boyut puan ortalaması birinci sınıfların ortalama puanlarından daha yüksek olarak belirlenmiştir (KW=14.51 p=0.00). Birinci ve dördüncü sınıfa giden öğrencilerin öz yeterlilik puan ortalamalarının ikinci sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (KW=16.65 p=0.00). Üçüncü sınıfların eyleme geçiriciler puan ortalamasının birinci sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir (KW=12.87 p=0.00). Birinci ve dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanlarının üçüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (KW=22.56 p=0.00). Öğrencilerin aha önce afet yaşama durumlarına göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık (U=34331 p=0.46), algılanan engel (U=35504 p=0.46), algılanan yarar (U=36668 p=0.84), algılanan ciddiyet (U=36059 p=0.60), öz yeterlilik (U=34329 p=0.14), eylem geçiriciler (U=36516 p=0.78) alt boyutu ve toplam ölçek puanlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır (p>0.05). Afette yakınıni kaybetme durumu göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık (U=3189 p=0.28), algılanan engel (U=3329 p=0.40), öz yeterlilik (U=3689 p=0.81) ve eylem geçiriciler (U=3645 p=0.75) alt boyut puan ortalamalarında anlamlılık görülmemiştir (p>0.05). Afette yakınıni kaybetme durumu göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan yarar (U=2454 p=0.02) ve algılanan ciddiyet (U=2527 p=0.02) alt boyutu puan ortalamalarında anlamlılık farklılık görülmüştür (p<0.05). Daha önce afette yakınıni kaybedenlerin yarar ve ciddiyet algısı puanları daha yüksek olarak belirlenmiştir. Afet hazırlık planı olma durumuna göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık (U=27143 p=0.14), algılanan engel (U=27031 p=0.16), algılanan yarar (U=28004 p=0.35), algılanan ciddiyet (U=27762 p=0.28), öz yeterlilik (U=26694 p=0.08) ve eylem geçiriciler (U=26673 p=0.08) alt boyutu puan ortalamalarında anlamlılık görülmemiştir.

($p>0.05$). Afette toplanma yerini bilme durumuna göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık ($U=15237$ $p=0.00$) alt boyutu puan ortalamasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Afet toplanma yerini bilmeyenlerin duyarlılık algısı puanı daha yüksektir. Algılanan engel ($U=16559$ $p=0.08$), algılanan yarar ($U=16283$ $p=0.05$), algılanan ciddiyet ($U=17075$ $p=0.17$), öz yeterlilik ($U=17040$ $p=0.16$) ve eylem geçiriciler ($U=18459$ $p=0.75$) alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamasında anlamlılık farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Afete yönelik eğitim alma durumuna göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık ($U=36959$ $p=0.42$), algılanan engel ($U=35201$ $p=0.09$), algılanan yarar ($U=35366$ $p=0.10$), algılanan ciddiyet ($U=37946$ $p=0.78$) ve eylem geçiriciler ($U=35064$ $p=0.07$) alt boyut puan ortalamalarında anlamlılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Öz yeterlilik ($U=29808$ $p=0.00$) alt boyutu ve toplam ölçek puan ortalamalarında anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Daha önce afete yönelik eğitim alanların öz yeterlilik alt boyut ve Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanı eğitim almayanlara göre daha yüksektir (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği ve alt boyut puanları ile Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği ve alt boyut puanları arasındaki ilişki (N=562)

Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği ve alt boyutları	Test ve anlamlılık	Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği ve alt boyutları						Toplam ölçek
		Algılanan duyarlılık	Algılanan engel	Algılanan yarar	Algılanan ciddiyet	Öz yeterlilik	Eyleme geçiriciler	
Maruziyet	*r	-0.033	-0.136	-0.070	-0.121	0.0417	-0.002	-0.101
	p	0.44	0.00	0.09	0.00	0.68	0.95	0.01
Anksiyete	r	0.009	0.053	0.100	-0.0404	0.122	-0.001	0.089
	p	0.82	0.20	0.01	0.91	0.00	0.98	0.03
Etki	r	0.001	0.005	-0.033	-0.116	0.010	0.046	-0.012
	p	0.98	0.89	0.43	0.00	0.81	0.27	0.77
Yönetilemezlik	r	0.105	0.075	0.106	0.038	0.152	0.127	0.157
	p	0.01	0.07	0.01	0.373	0.00	0.00	0.00
Toplam Ölçek	r	0.018	0.003	0.028	-0.086	0.090	0.033	0.030
	p	0.67	0.94	0.50	0.04	0.03	0.42	0.47

*r: Spearman's Korelasyon Katsayısı p: anlamlılık düzeyi, N: Örneklem Sayısı

Öğrencilerin, Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği Maruziyet alt boyutu ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık, algılanan yarar, öz yeterlilik ve eylem geçiriciler alt boyutları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$). Maruziyet alt boyutu ile algılanan engel ve algılanan ciddiyet alt boyutları ve Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Yapılan korelasyon analizi sonucunda Afet

Risk Algısı Ölçeği Anksiyete alt boyutu ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet ve eyleme geçiriciler alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$). Anksiyete alt boyutu ile algılanan yarar ve öz yeterlilik alt boyutları ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Analiz sonucunda Afet Risk Algısı Ölçeği etki alt boyutu ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık, algılanan engel, algılanan yarar, öz yeterlilik alt boyutları ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$). Etki alt boyutu ile algılanan ciddiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$).

Öğrencilerin, Afet Risk Algısı Ölçeği yönetilemezlik ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan duyarlılık, algılanan yarar, öz yeterlilik ve eyleme geçiriciler alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok düşük düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Yönetilemezlik alt boyutu ile algılanan engel, algılanan ciddiyet alt boyutları ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Analiz sonucuna Afet Risk Algısı Ölçeği toplam puanı ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği algılanan ciddiyet alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Afet Risk Algısı Ölçeği toplam puanı ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği öz yeterlilik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$) (Tablo 5)

Tartışma

Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Afet Risk Algısı Ölçeği toplam puan ortalamasına (60.0 ± 11.1) göre afet risk algı düzeyleri ortanın üzerindedir. Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puan ortalamasına ($116,0\pm 20,5$) göre afete hazırlık inançları orta düzeydedir.

Benzer şekilde Ertuğrul ve Ünal (2020) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada, öğrencilerin Genel Afete Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puan ortalamasının 111.57 ± 12.36 olduğu bildirilmiştir.⁽⁸⁾ Demirbilek ve Gökaya (2022) acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinde genel afete hazırlık inanç durumlarının yüksek olduğunu ifade etmiştir.⁽⁹⁾ Öğrencilerin afet risk algıları ve afete hazırlık inanç düzeylerinin orta ve ortalamanın üzerinde olmasının eğitim gördükleri alanın sağlıkla ilgili olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yapılan bu çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre Afet Risk Algısı Ölçeği toplam puanları arasında farklılık olmadığı, cinsiyetin afet risk algısında etkisiz olduğu belirlenmiştir.

Benzer şekilde, Cui ve Han tarafından 2019 yılında yapılan afet deneyimi ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, afet risk algısında cinsiyet değişkenine göre farklılık olmadığı bildirilmiştir.⁽¹⁰⁾ Bu çalışmanın aksine Ayvazoğlu ve ark. (2020) üniversitede öğrenim gören öğrencilerin afet risk algısı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve kadınlarda risk algısı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir.⁽⁵⁾ Ho ve arkadaşları (2008) da, erkeklerin afet risk algısının düşük olduğunu, kadınların afet risk algı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır.⁽¹¹⁾ Mızrak ve Aslan (2020), cinsiyet değişkenine göre afet risk algısında önemli bir fark olduğunu, kadınların afet risk algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.⁽⁴⁾ Aras ve arkadaşlarının (2021) sağlık bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerle yaptığı çalışmada da kadın öğrencilerin afet risk algısının erkek öğrencilere göre anlamlı şekilde yüksek olduğu bildirilmiştir.⁽¹²⁾ Bu bağlamda çalışma sonucu literatürü destekler nitelikte değildir. Bu çalışmada afet risk algısında cinsiyete göre farklılığın olmaması öğrencilerin okuduğu şehrin deprem açısından riskli bölgede oluşundan ve sıklıkla deprem yaşıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda öğrencilerin, daha önce afet yaşama durumlarına göre afet risk algısı düzeylerinde farklılık olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Ayvazoğlu ve arkadaşları (2020) da üniversitede öğrenim gören öğrencilerin afet yaşama durumlarına göre afet risk algısında anlamlı bir farklılığın olmadığını bildirmiştir.⁽⁵⁾ Mızrak ve Aslan (2020) da, öğrencilerin, daha önce afet yaşama durumlarının, afet risk algıları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını ifade etmiştir.⁽⁴⁾ Aras ve arkadaşları (2021) sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin afet bilinç düzeylerinde afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmişlerdir.⁽¹²⁾ Bu bağlamda çalışma sonucu, literatürü desteklemektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak Cui ve Han (2019) tarafından yapılan bir çalışma sonucunda deprem yaşayan kişilerin, depremi hiç yaşamayanlara göre deprem risk algılarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir.⁽¹⁰⁾ Ho ve arkadaşları da (2008), afet deneyimi daha çok olan bireylerin, afetlerin daha çok yaşamı tehdit ettiği düşüncesinde olduklarını bildirmişlerdir.⁽¹¹⁾

Bu çalışmada öğrencilerin afete yönelik eğitim alma durumları ile Afet Risk Algısı Ölçeği Anksiyete alt boyut puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu, eğitim alan öğrencilerin anksiyete puanlarının almayanlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ayvazoğlu ve arkadaşları (2020) katılımcıların afet risk algı düzeyleriyle afet eğitimi alma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmış, eğitim alan katılımcıların

risk algı düzeylerinin, eğitim almayanlara göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.⁽⁵⁾ Mızrak ve Aslan (2020) da katılımcıların afet risk algılarının, afete yönelik eğitim alma durumlarıyla negatif yönlü ve anlamlı olarak ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.⁽⁴⁾ Türkan ve Kılıç (2017) afet ile ilgili eğitim alan katılımcılar ile eğitim almayan katılımcıların afete yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmış ve afet ile ilgili eğitim alanların afete yönelik tutum puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu bildirmiştir.⁽¹³⁾ Çalışma sonucuna göre afet hazırlık planı olduğunu bildiren öğrencilerin afet risk algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Domingues ve ark., (2021) tarafından afet risk algısı üzerine yapılan bir çalışmada katılımcıların, afet risk algılarının, afete hazırlıklı olma durumlarıyla negatif yönlü ve anlamlı olarak ilişkili olduğu bildirilmiştir.⁽¹⁴⁾ Afet konusunda eğitim alarak bilgilenmek ve alınan bilgiyi davranışa dönüştürmek oldukça önemlidir. 2005 yılında Phuket'te yaşayan 10 yaşında bir çocuk, okulda coğrafya dersinde öğrendiği bilgiler sayesinde Maikhao sahilini, felakete çevirecek olan tsunaminin belirtilerini önceden fark ederek çevresindekileri uyararak ve ilgililere haber verilerek bölge tahliye edilmiş ve bu sayede birçok hayat kurtarılmıştır.⁽¹⁵⁾ Afet bilincini ve algılanan duyarlılığı geliştirmek için zorunlu afet eğitiminin oldukça eksik olduğu ve afetle ilgili toplumun bilgilendirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.⁽¹⁶⁾ Bu bağlamda öğrencilerin, afete hazırlık ve afet duyarlılığı açısından bilinçlendirilmesi ve afet risk algısının ve farkındalığının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Yapılan bu çalışmada erkek öğrencilerin afete hazırlık inanç ölçeği puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde İran'da yapılan başka bir çalışmada erkeklerin afete hazırlık inançlarının kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.⁽¹⁷⁾ Bu çalışmanın aksine Ertuğrul ve Ünal (2020) kadın öğrencilerin genel afete hazırlık inanç durumlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir.⁽⁸⁾ Bu sonuçların aksine İnal ve arkadaşları (2019) üniversitesi öğrencilerinde genel afete hazırlıklı olma inanç durumlarının, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediğini saptamıştır.⁽¹⁸⁾ Cinsiyet ile ilgili bu farklı sonuçların toplumsal yapı farklılıklarından ve demografik özelliklerin değişkenliğinden oluştuğu düşünülmektedir.

Çalışma sonucuna göre öğrencilerin, afet yaşama durumlarına göre Genel Afete Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanları arasında farklılık olmadığı, afet yaşama durumunun afete hazırlıklı olma inanç durumlarında etkisiz olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Ayvazoğlu ve arkadaşları (2020) afet yaşama durumu ile afet hazırlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.⁽⁵⁾ Ertuğrul ve Ünal (2020) da öğrencilerin genel afete hazırlık inanç durumlarının daha önce herhangi bir afet deneyimi yaşamalarına göre farklılık göstermediğini bildirmiştir.⁽⁸⁾ Çalışma sonucunun aksine İnal ve arkadaşları (2019)

daha önce afet yaşayanların afete hazırlık inanç durumlarının daha önce afet yaşamayanlara göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.⁽¹⁸⁾ Çalışma sonucunda öğrencilerin, afet hazırlık planı olma durumlarının, afete hazırlıklı olma inanç durumlarında etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) okullarındaki afete hazırlık planı ile ilgili bilgi sahibi olan öğrencilerin, olmayanlara göre genel afete hazırlık inanç durumlarının daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir.⁽⁵⁾ Yapılan başka bir çalışmada afet planı olanların afet inanç puan ortalamaları afet planı olmayanlara göre daha yüksek olarak bildirilmiştir.⁽¹⁸⁾ Afete yönelik eğitim alma durumlarının, afete hazırlıklı olma inanç durumlarında etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucunun aksine, İnal ve arkadaşları (2019) daha önce acil durum/afet eğitimi alan bireylerin, öncesinde hiç acil durum/afet eğitimi almayan bireylere göre daha yüksek genel afetlere hazırlık inanç puanına sahip olduklarını saptamıştır.⁽¹⁸⁾ Ertuğrul ve Ünal (2020) da acil durum/afet eğitimi almış olan öğrencilerin, daha öncesinde eğitim almayan öğrencilere göre afetlere karşı hazırlık inanç durumlarının daha yüksek olduğunu, afetlere kendilerini hazır hissedenerin hissetmeyenlere göre afetlere hazırlık inanç puanlarının daha yüksek olduğunu bildirmiştir.⁽⁸⁾ Bu durumun bu çalışmada daha önce eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitimin zamanı, süresi, içeriği ve sürekliliği gibi eğitime ait özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin, Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği Maruziyet ve Etki alt boyutu ile Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin afete hazırlık inancı arttıkça afet maruziyet ve etki risk algısı düzeyleri azalmaktadır. Sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle yapılan bir çalışmada, öğrencilerini genel afet hazırlık inançları arttıkça afet risk algılarının azaldığı bildirilmiştir.⁽¹⁹⁾

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, ölçeklerden alınabilecek maksimum puanlar gözününe alındığında hemşirelik bölümü öğrencilerinin afet risk algısı düzeylerinin ortanın üzerinde ve afete hazırlık inançlarının orta düzeyde olduğu kabul edilmiştir. Öğrencilerin afete hazırlık inancı arttıkça afet maruziyet ve etki risk algısı düzeyleri azalmaktadır. Öğrencilerin afet risk algısını değerlendirecek daha büyük örneklemlerli çalışmaların ve toplum afete hazırlık inancını geliştirecek müdahale çalışmalarının yapılması, hemşirelik öğrencilerinin program müfredatlarında afete risk algısı ve afet yönetimini içeren spesifik derslerin yer alması önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma verileri sadece bir üniversitede öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencilerini kapsamaktadır.

Yazar Katkıları

BA: Araştırmanın planlanması, istatistik analiz, literatür taraması, makale yazımı, son okumayı,

HA: Araştırmanın planlanması, literatür taraması, verilerin toplanması, makale yazımını yapmıştır.

Önemli Bilgiler

Bu çalışma, TÜBİTAK-2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında desteklenmiştir.

Kaynaklar

1. AFAD. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. Erişim Tarihi: 25.06.2024 Erişim Adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
2. AFA. Bir Afetler Ülkesi: Türkiye. 2018 Erişim Tarihi: 20.04.2023 Erişim Adresi: <https://www.afad.gov.tr/kitaplar>
3. Mızrak S. Afet yönetimi sürecinde risk algısı çalışmalarının katkısı. Afet ve Risk Dergisi. 2021; 4(2); 291-299. doi:10.35341/afet.992959
4. Mızrak S, Aslan R. Disaster risk perception of university students. Risk, Hazards & Crisis in Public Policy. 2020;11(4): 411-433.
5. Ayvazoğlu G, Çekiç M, Yücel H. (2020). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerinin afet risk algısı ve afete hazırlık durumlarının değerlendirilmesi. SBedergi, 2020;4(7): 85-97. doi: 10.29228/sbe.48454
6. Şentuna B, Çakı F. Balıkesir örneğinde bir ölçek geliştirme çalışması: Afet Hazırbulunuşluk Ölçeği. Kent Araştırmaları Dergisi. 2020;31(11):1959-1983. doi: 10.31198/idealkent.728896
7. Inal E, Altıntaş KH, Doğan N. The development of a general disaster preparedness belief scale using the Health Belief Model as a theoretical framework. International Journal of Assessment Tools in Education. 2018;5(1):146-158. doi: 10.21449/ijate.366825
8. Ertuğrul B. Ünal SD. Bir vakıf üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin genel afete hazırlıklı olma inanç durumlarının belirlenmesi. Afet ve Risk Dergisi. 2020;3(1):31-45. doi:10.35341/afet.653911
9. Demirebilek Ö, Gökçaya E. Acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinde afetlere hazırlık durumları ile psikolojik sağlamlık durumlarının ilişkisinin incelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2022;11(2): 617-624. doi: 10.37989/gumussagbil.1001225
10. Cui K, Han Z. Association between disaster experience and quality of life: the mediating role of disaster risk perception. Quality of Life Research. 2019;28:509-513. doi: 10.1007/s11136-018-2011-4
11. Ho MC, Shaw D, Lin S, Chiu YC. How do disaster characteristics influence risk perception?. Risk Analysis: An International Journal. 2008;28(3): 635-643. doi:10.1111/j.1539-6924.2008.01040.x
12. Aras M, Mumcu A, Karabey T. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin belirlenmesi. TOGÜ Sağlık Bilimleri Dergisi.2021;1(2):40-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/togusagbilderg/issue/65913/1028837>
13. Türkan AH, Kılıç İ. Üniversite öğrencilerinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutta afetlere yönelik tutumlarına ilişkin bir betimleme. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 2017;6(1):114-127. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/itobiad/issue/27443/290145>
14. Domingues RB, de Jesus SN, Ferreira O. Place attachment, risk perception, and preparedness in a population exposed to coastal hazards: A case study in Faro Beach, southern Portugal. International journal of disaster risk reduction, 2021;60:102288. doi:10.1016/j.ijdr.2021.102288
15. Owen J. Tsunami family saved by schoolgirl's geography lesson. National Geographic News. 18 Jan 2005. Access: 17.12.2023 Available from: http://news.nationalgeographic.com/news/2005/01/0118_050118_tsunami_geography_lesson.html
16. Özkazanç S, Yüksel UD. Evaluation of disaster awareness and sensitivity level of higher education students. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015;197:745-753.

doi:10.1016/j.sbspro.2015.07.168

17. Najafi Ghezalje T, Mohammad Aliha J, Haghani H, Javadi N. Effect of education using the virtual social network on the knowledge and attitude of emergency nurses of disaster preparedness: a quasi-experiment study. *Nurse Educ Today*. 2019;73:88-93. doi: 10.1016/j.nedt.2018.12.001
18. Inal E, Altintas KH, Dogan N. General disaster preparedness belief and related sociodemographic characteristics: The example of Yalova University, Turkey. *Turkish Journal of Public Health*, 2019;17(1):1-15. doi: 10.20518/tjph.381667
19. Doğru S, Coşkun Z. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet risk algısı ve afete hazırlıklı olma inanç durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*. 2023;6(4):1299-1311. doi: 10.35341/afet.1321854